HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

א) לקמן נד:, ב) [תוספ' פ"ה], ג) ס"א אינו וה"ג מאי הוה עלה אתמר וכו', ד) [לקמן נד:], ה) [שם], ו) כלים פי"ב מ"א, ז) [דף נד:], ח) [בכורות מט:], ט) שייך לע"ב, י) [ג' דבורים אלו שייך לעיל במשנה],

תורה אור השלם

1 זאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ פָרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עֹל: במדבר יט ב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דאתמר וכו' דלאו למעוטי גמל מחטם אלא: (ב) תום' ד"ה אמר וכו' לקמן בפירקין. נ"ב ד' נד ע"ב:

גליון הש"ס

תום' ד"ה בבאין וכו' וכופת שאור שיחדו לישיבה דאמר טהור. חולין קכט ע"א ועי' ב"ב יט ע"ב תום' ד"ה תיפוק ליה:

מוסף רש"י

ולא ברצועה שבין קרניה. למשאוי הוא לה (לקמן נד:).

רב נסים גאון

פרק חמישי במה בהמה שאני פרה דדמיה יקרין. במסכת ע"ז בפרק אין מעמידין בהמה [דף כד] דברו עלה פי דאלך למא קאל ר"א אומר ישראל היו משמרין אותה משעה שנוצרה הסב מאגא אל תירוץ קאלו עלי טריק אל סואל מנא ידעינן וג אל גואב אמר רב [כי דברו בזה הענין למה שאמר רבי אליעזר לפי מה שבא התירוץ אמרו בדרך שאלה מנא ידעינן, ובאה התשובה] אמר רב כהנא כוס אדום מעבירין לפניה בשעה שעולה עליה זכר, אי הכי אמאי דמיה יקרין הואיל ושתי שערות פוסלות בה.

רבינו חננאל

ואמר בין לנוי בין לשמר אסור, ושמואל אמר לנוי אסור לשמר מותר. ומותבינן לרב קשרה לפרה אדומה בעליה במוסירה כשרה, קשיא לרב דאמר לשמר בשבת אסור שנמצאת מוסרה בפרה (מחזי) [משאוי] והמשאוי פוסל בפרה, אמאי קתני כשרה. ופירק אביי ורבא ורבינא דהוא בתרא, לעולם לשמר כמשאוי והכא בפרה מורדת ומשום הכי לא הויה מוסרה משאוי עליה, אבל כולי עלמא משאוי היא כרב. ומדמשני רבינא לאוקמה כרב שמע מינה הילכתא כוותיה דרב. יוצאין כרוכין, שהיו אפסריהן כרוכין על צואריהן. ואסיקנא דיוצאין כרוכין וכ"ש נמשכין. מולאות, פי' פרדות של בית רבי היו יוצאות באפסריהן כרוכין בשבת. יוצאין ונמשכין בשיר ומזין עליהן וטובלין במקומן. פי' שיר, כעין צמידין כדמתרגמינן שירין. ואקשינן וכי טבעות של בהמה בני קבולי טומאה נינהו והתנן בכלים פרק י"ב טבעת אדם טמאה, טבעת בהמה וכלים ושאר כל הטבעות

רש"י

דאיתותב דעתיה. להודיעו שלא נתכוונתי: **בפרומביא.** מי הוי נטירותא יתירתא לגביה או לא: **הלכה כחנניא.** ולא איכפת לן אי הוי נטירותא יתירתא: **יוצאה באפסר.** אם תחבו בחקיקת קרן אבל בקשירה בעלמא לא דילמא שלפא מרישה מתוך שראשה דק והיא מתנתקת לכאן ולכאן כשמושכין אותה ואתי לאתויי ארבע אמות ברשות הרבים: **תחב לה בזקנה.** שקשר שער זקנה כמין נקב ותחב האפסר לתוכו: **מנתחא.** מתנתקת וקופלת אנה ואנה לברוח מידו: **כאיב לה.** הזקן שנתלש השער ומכאיבה: **תנן התם.** בסוף פרקין) ולא פרה ברצועה שבין קרניה: **לנוי.** שצובעה וקולעה לנוי בין קרניה כמין קליעה מקרן לקרן ואינו אוחזה בה: **לשמר.** שאוחזה בה: **אסור.** דפרה מינטרא בלא אחיזה אלא מוליכה לפניו וקסבר נטירותא יתירתא משוי הוא: **ולשמר מותר.** קסבר נטירותא יתירתא לאו משוי הוא: **ארבע בהמות.** וקס"ד דהכי קאמר באפסר יוצאות ולא בחטם אלמא נטירותא יתירתא משוי הוא: **ומאי חזית.** דמסמית הא דשמואל מקמיה ההיא סמי ההיא מקמי הא: **דאיתמר.** בהדיא דשמואל הוא דשרי וההוא דמחליפין כדאוקימנא דלא (א) למעוטינהו מחטם אלא למעוטי נאקה מאפסר דלא מינטרא ביה: **קשרה בעליה.** לפרה אדומה: **במוסרה.** אפסר: **במוליכה מעיר לעיר.** ושם פרה פונה למקום מרבץ שלה וצריך לאוחזה כשמוליכה לעיר אחרת ולאו נטירותא יתירתא הוא אלא אורחא היא: **שאני פרה.** אדומה: **דדמיה יקרים.** ובעי נטירותא יתירתא משנולדה: **יוצאין כרוכין.** הרצועה סביב צוארן ואע"פ שאינו אוחזה לאו משוי הוא דלנוי נמי אורחייהו הוא: **נמשכין.** שמושכה ברצועה הקבועה בטבעת השיר: **יוצאין נמשכים.** דנטירותא אורחא הוא: **ואין יוצאין כרוכים.** דלנוי לאו אורחא הוא: **כרוכין לימשך.** כרוכים בריוח שיכול להכניס ידו בין הכרך לצואר או יניח מעט מן החבל שאם באת לברוח ימהר ויאחזנה: **מולאות.** פרדות: **דאי ס"ד רב דימי נמשכין לחוד קאמר.** אבל כרוכין לא ולא אתא לאשמעינן אלא דמולאות משתמרות באפסר ולא הוי משוי להו: **מדרב יהודה אמר שמואל נפקא.** דקס"ד דקיבלה רבי מיניה דרבי ישמעאל ברבי יוסי: **טבעת אדם.** שנותן באצבע לנוי: **טמאה.** דתכשיט הוא. וממדין ילפינן דמנה בהן תכשיטין אצעדה וצמיד וגו' ואכולהו קאי תתחטאו אתם ושביכם (במדבר לא): **טבעת בהמה.** כגון שיר: **טבעת כלים.** כעין שעושין בראש ידות הכלים: **ושאר כל הטבעות.** כגון העשויות לדלת:

טהורות

גמרא

דאיתותב דעתיה א"ל חמור שעסקיו רעים כגון זה מהו לצאת בפרומביא בשבת א"ל הכי אמר אבוך משמיה דשמואל הלכה כחנניא תנא דבי מנשיא [א]עז שחקק לה בין קרניה יוצאה באפסר בשבת בעי רב יוסף תחב לה בזקנה מהו כיון דאי מנתח לה כאיב לה לא אתיא לנתוחה או דילמא [ב]זימנין דרפי ונפיל ואתי לאתויי ד"א ברה"ר תיקו [א]תנן התם ולא ברצועה שבין קרניה אמר (ליה) ר' ירמיה בר אבא פליגי בה רב ושמואל חד אמר [ג]בין לנוי בין לשמר אסור וח"א לנוי אסור ולשמר מותר אמר רב יוסף תסתיים דשמואל הוא דאמר לנוי אסור לשמר מותר דאמר רב הונא בר חייא אמר שמואל הלכה כחנניא א"ל אביי אדרבה תסתיים דשמואל הוא דאמר בין לנוי בין לשמר אסור דאמר רב יהודה אמר שמואל מחליפין לפני רבי של זו בזו מהו אמר לפניו [ב]ר' ישמעאל בר' יוסי כך אמר אבא ד' בהמות יוצאות באפסר הסוס הפרד והגמל והחמור לאו למעוטי גמל בחטם סמי הא מקמי הא ומאי חזית דמסמית הא מקמי הא סמי הא מקמי הא [ג](דאשכחן שמואל הוא דאמר לנוי אסור לשמר מותר דאתמר) רב חייא בר אשי [ד]אמר רב בין לנוי בין לשמר אסור ורב חייא בר אבין [ה]אמר שמואל לנוי אסור לשמר מותר מיתיבי קשרה בעליה במוסרה כשרה ואי ס"ד משאוי הוא [1]אשר לא עלה עליה עול אמר רחמנא אמר אביי במוליכה מעיר לעיר רבא אמר שאני פרה דדמיה יקרין רבינא אמר [ד]במורד': הסוס בשיר וכו': מאי יוצאין ומאי נמשכין אמר רב הונא [ה]או יוצאין כרוכין או נמשכין ושמואל אמר יוצאין נמשכין ואין יוצאין כרוכין במתניתא תנא יוצאין כרוכין לימשך אמר רב יוסף חזינא להו לעיגלי דבי רב הונא יוצאין באפסריהן כרוכין בשבת כי אתא רב דימי אמר ר' חנינא מולאות של בית רבי יוצאות באפסריהן בשבת איבעיא להו כרוכין או נמשכין ת"ש כי אתא רב שמואל בר יהודה א"ר חנינא מולאות של בית רבי יוצאות באפסריהן כרוכים בשבת אמרוה רבנן קמיה דרב אסי הא דרב שמואל בר יהודה לא צריכא מדרב דימי נפקא דאי ס"ד דרב דימי נמשכין קאמר מדרב יהודה אמר שמואל נפקא דאמר רב יהודה אמר שמואל מחליפין היו לפני רבי של זו בזו מהו אמר לפניו ר' ישמעאל בר' יוסי כך אמר אבא ארבע בהמות יוצאת באפסר הסוס והפרד והגמל והחמור אמר להו רב אסי איצטריך להו דאי מדרב יהודה נפקא הוה אמינא אמר לפניו ולא קיבלה מיניה קמ"ל דרב דימי ואי דרב דימי הוה אמינא ה"מ נמשכין אבל כרוכין לא קמ"ל דרב שמואל בר (רב) יהודה: ומזין עליהן וטובלן במקומן: למימרא דבני קבולי טומאה נינהו והתנן [ו]טבעת אדם טמאה [ז]וטבעת בהמה וכלים [ח]ושאר כל הטבעו'

טהורות

תוספות

אמר שמואל הלכה כחנניא. פר"ח[א] דהלכה כרב[ב] דאמר בין לנוי בין לשמר אסור מדמשני אביי ורבא ורבינא דהוו בתראי אליביה[ג] ההיא דקשרה בעליה במוסרה[ד] ועוד דקיי"ל (א) דהלכתא כרב באיסורי הלכך אומר הרב פור"ת דכל נטירותא יתירתא אסור כגון פרה באפסר[ה] וכל נוי בהמה אסור לצאת ומיהו עגלים[ו] יוצאות באפסר כדאמר בסמוך[ז] ויוצא סוס ברסן דאורחיה בהכי או באפסר[ח] אבל בשניהם ברסן ובאפסר אסור ומותר להשים הרסן או האפסר בראש הסוס בשבת ואין בו איסור טלטול דמוכן הוא לבהמה ואדם המנהיג סוס ברשות הרבים יזהר שלא יוציא ראש החבל מתחת ידו טפח ומה שבין ידו לסוס יגביה מן הקרקע טפח דהכי אמרינן לקמן בפרקין (ב) ומותר לכרוך חבל האפסר סביב צואר הבהמה ולצאת דהא[ט] עגלי דרב הונא ומולאות של בית רבי יוצאים כרוכין:

אדרבה תסתיים דשמואל הוא דאמר כו'. תימה לרשב"א מה ראייה מייתי מדאמר שמואל מחליפין לפני רבי כו' דלכאורה משמע דהא דקאמר לעיל לא למעוטי נאקה באפסר דכל זה מדברי שמואל:

קשרה בעליה במוסרה. [י]הוה מצי לשנויי הא מני חנניא היא[יא] והא דמשמע בריש הכונס (ב"ק נה:) דמוסרה שמירה פחותה היא היינו דוקא בשור:

או יוצאין כרוכין. פי' בקונט' דמכוין לנוי וכן פירש במתניתין וקשה לרשב"א ולהרב פור"ת דלעיל משמע דלנוי לכ"ע אסור ותירץ הרב פור"ת דבהא פליגי דרב הונא סבר דנטירותא נמי איכא בכרוכין שאם רוצה הבהמה לברוח יתפסנה בכריכת האפסר ולא הוי משוי ושמואל סבר כרוכין לא הוי נטירותא:

במתניתא תנא כרוכין לימשך. [יב]רב הונא מתרץ[יג] כרוכים [יד]לימשך[טו] שיש חלל בין אפסר לצואר שהוא נוח לימשך כשירצה[טז] ושמואל סבר לימשך דוקא[יז] שיש חבל תלוי באפסר:

[ט]**בבאין מנוי אדם לנוי בהמה.** פירש"י ובעודו לאדם נטמא[יח] ובחנם פירש כך דאפילו אחר שיחדו לבהמה מקבל טומאה שאינו עולה מלקבל טומאה מכאן ואילך אלא בשינוי מעשה כדמוכח בפ"ק דסוכה (דף יג:) גבי קוצר לאכילה ונמלך לסיכוך[יט] ורש"י בעצמו פירש כן בריש במה אשה (לקמן נח:)[כ] וכופת שאור שיחדו לישיבה דאמר[כא] טהור[כב] אור"י דמיירי כשיש שינוי מעשה:

[י]**ומזין עליהם במקומן.** [כג]אצטריך לאשמעינן במקומן [כד]דלא חיישינן שמא תפול הזאה על הבהמה ויפסלו[כה] דתנן במסכת פרה (פי"ב מ"ג) נתכוון להזות על האדם והזה על הבהמה אם יש באזוב [לא] ישנה[כו]:

[י]**וטובלי במקומן.** הקשה הר"ר אליעזר אמאי לא מקשה הכא טבילה מאן דכר שמיה כדפריך בריש במה אשה (דף נז.) אמאי דתנן ולא תטבול עד שתרפס[כז] ותירץ ר"ת דהכא לא פריך משום דמתני' מיירי בדין כלים שמחלק בין כלי לכלי ואיזה מותר לצאת בו ואיזה אסור ואגב אורחיה אשמעינן שאר דיני כלים ומזין עליהם וטובלן במקומן דכן דרך התנא כי ההוא (לקמן דף סו.) דקיטע יוצא בקב שלו ואם יש בו בית קבול כתותין טמא אבל בריש במה אשה[כח] דמיירי בדיני כלים[כט] ואשמעינן דין טבילת אשה פריך שפיר טבילה מאן דכר שמיה[ל]:

והא

עין משפט נר מצוה

ה א ב מיי' פ"כ מהל' שבת הלכה יא:

ו ג מיי' שם סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סי' שה סעיף יז:

ז ד מיי' שם ופ"א מהל' פרה אדומה הלכה ז' סמג עשין רלב טוש"ע א"ח סי' שה סעיף ד:

ח ה (מיימ' פ"כ מהל' שבת הל' ח') טור ושו"ע שם סעיף ה:

ט ו מיי' פ"ח מהל' כלים הלכה ו:

י ז שם הלכה ז:

יא ח שם הלכה ט:

מוסף תוספות

א. [ד]אע"ג דאמר שמואל הלכה כחנניא דאמר נטירותא יתירתא לאו משוי הוא לית הלכתא כותיה. פסקי הרא"ש סימן א'. ב. דפליג עליה. פסקי הרא"ש סימן א'. ג. דרב. תוס' הרא"ש. ד. ולא קאמרי' תיובתא וכו' ומדאיכפלו ופריקו כולהו אליבא דרב ש"מ הלכתא כוותיה. תוס' הרא"ש. ה. לפי שאינה צריכה שמירה. מרדכי סימן של"ד. ו. שקטנים הם ומורדים בקל. מרדכי סימן של"ד. ז. דאמר רב יוסף חזינא להו לעגלי דרב הונא דיוצאים באפסריהם כרוכים בשבת וכו' ודרב הונא תלמידיה דרב הוה דאסר בפרה ואפ"ה שרי בעגלים, מיהו נראה דוקא עגלים קטנים אבל שוורים גדולים שאין דרכם למרוד הרי הם כפרה. אור זרוע הל' שבת סימן פ"ג אות ט'. ח. דרסן שלנו כמו שיר שלהם דלדידן נטירותא דסוס ברסן. תוס' הרא"ש. ט. אשכחן הלכה למעשה. תוס' הרא"ש. י. וא"ת. ריטב"א. יא. ולמה טרחו לשנויי כל הני שינויי. ריטב"א. יב. וא"ת ולרב הונא הא מתניתא דתני יוצאים כרוכין לימשך היכי תריץ לה, י"ל. ריטב"א. יג. לטעמיה. יוצאין. תוס' הרא"ש. יד. דוקא שיוכל. תוס' הרא"ש. טו. בר. בו. תוס' הרא"ש. טז. שיוכל להכניס ידו שם ולתפוס בה אם תרצה לברוח. תוס' הרא"ש. ולאפוקי שלא תהא הכריכה בענין שלא יוכל להכניס ידו בינתים לאחוז בה. ריטב"א. יז. שישאר קצת לימשך בו. רשב"א. שיהא נוח לימשך בו. תוס' הרא"ש. יח. מכלל דס"ל ז"ל דלאחר שנעשו נוי בהמה אין מקבלין טומאה. חי' הר"ן. יט. דאפילו לבטל קבלת טומאה מכאן ולהבא לא מהניא מחשבה. תוס' הרא"ש. כ. גבי זוג של בהמה ועשאו לדלת. תוס' הרא"ש. כא. [חולין קכט.] דעל ידי יחוד. רשב"א. כב. מלקבל טומאה. רשב"א. כג. [וקשה] למה ליה למתני ומזין עליהם, דאי לאשמועינן דבני קבולי טומאה נינהו מטבילים במקומם נפקא, [אלא לכן]. ריטב"א. כד. דהא קמ"ל. ריטב"א. כה. מי חטאת. תוס' הרא"ש. כו. וכתיב במי חטאת (במדבר יט, ט) למשמרת, דבעינן למעבד להו שימור, אפ"ה לא חיישינן להכי דשמא יחזה מי חטאת דהוי זהיר וזריז הוא. ריטב"א. כז. דפריך עלה טבילה מאן דכר שמיה. תוס' הרא"ש. כח. לית ליה למיתני דיני אשה משום. תוס' הרא"ש. כט. שמחלק בין כלי לכלי ולא בין אשה לאשה. תוס' הרא"ש. ל. ואי הוה אשמעינן בדין טבילת הכלי כי הכא לא הוה פריך מידי. תוס' הרא"ש.